

L'Índex ADEG s'ha concebut des d'un inici sota el criteri fonamental de ser entenedor, fiable i útil.

Índex ADEG 2006

de competitivitat territorial

Aquest informe analitza els principals canvis en els factors de competitivitat del conjunt de Catalunya i de les seves comarques. A partir d'aquests factors i dels indicadors que en formen part, realitza un rànquing comarcal de competitivitat territorial, promogut per tercer any consecutiu per l'Associació d'Empresaris de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf. ■

L'Índex ADEG: un instrument de debat sobre els factors de competitivitat de les comarques catalanes

Un dels principals reptes als quals s'enfronten sovint els analistes i els agents socials és la dificultat d'obtenir una visió clara d'allò que està passant al seu territori donada la complexitat de la realitat i la dispersió de la informació. A més, si el que es vol és fer un exercici de comparació interterritorial. L'Índex ADEG vol donar resposta a aquesta necessitat intentant simplificar el procés de generació del coneixement necessari per poder copsar quina és la realitat de cada territori en termes de competitivitat comparativa.

Més concretament, l'Índex ADEG analitza els factors de competitivitat de les comarques del Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès amb l'objectiu de veure quina és la posició que ocupen en termes de competitivitat en relació al conjunt de comarques catalanes. L'aposta de l'ADEG per l'índex està en dotar d'elements de debat interterritorial a les comarques del Penedès-Garraf i pel conjunt de comarques catalanes que permeti, en definitiva, donar suport als processos de planificació i a les actuacions que tenen per objectiu el desenvolupament econòmic i social del territori.

El present article recull els principals canvis que hi ha hagut en els factors de competitivitat durant el període 2004-06. Aquests canvis s'analitzen a partir de l'evolució d'un conjunt d'indicadors que formen part de l'Índex ADEG de competitivitat territorial impulsat per l'Associació d'empresaris Penedès-Garraf (ADEG) i elaborat per la consultora Actíva Prospect¹.

En la definició de l'Índex ADEG un territori és més competitiu que un altre quan presenta millors registres en els vuit factors bàsics següents:

1. Cohesió demogràfica i territorial²
2. Qualificació de la mà d'obra
3. Transport i comunicacions
4. Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació
5. Innovació, desenvolupament tecnològic
6. Disponibilitat de pols de desenvolupament, ajuts i infraestructures
7. Ambient i dinàmica de negocis
8. Provisió de sòl

El mètode d'agregació per factors i elements de competitivitat permet una lectura estructurada i jeràrquica de la informació que ajuda al procés d'anàlisi de la realitat i en la determinació d'una possible diagnosi.

En la selecció dels indicadors s'han tingut en compte diverses consideracions. En primer lloc, cada factor de competitivitat està representat per més d'un indicador, de manera que hi ha una aproximació multifactorial i el resultat és una combinació equilibrada dels diferents elements de competitivitat que configuren els factors. Per exemple, el factor de competitivitat relacionat amb la *qualificació de la mà d'obra* s'ha aproximat a partir del nivell d'instrucció de la població i del grau de desenvolupament dels serveis educatius. Alguns factors com la *cohesió demogràfica i territorial*, que inclouen diversos elements, s'han aproximat a partir d'un conjunt més nombrós d'indicadors.

¹ La Sra. Maite Espinach, directora d'Actíva Prospect, ha estat a càrrec de la direcció dels treballs i el Sr. David Moreno i Lobera de la seva coordinació. El disseny i validació de l'índex ha comptat amb la participació de la Sra. Berta Pongiluppi i Ascon i Sr. Roger Roca i Saquero, de l'equip d'Actíva.

² En aquesta edició s'ha canviat l'etiqueta «Benestar i qualitat de vida» per «Cohesió demogràfica i territorial». El motiu ha estat que el concepte de «Benestar i qualitat de vida» és molt més ampli i inclou aspectes subjektius que no es recullen amb tota la seva extensió mitjançant els indicadors proposats i pot conduir a interpretacions molt simplistes del que es pretén mesurar, que és: les oportunitats laborals que ofereix el territori, els nivells de renda, el grau de desenvolupament dels serveis a les persones i l'impacte de l'activitat humana i econòmica en el territori.

³ Una descripció més detallada de la metodologia es pot consultar a l'edició 2005 que trobareu a l'apartat Indicadors ADEG del web de l'Associació, www.adeg.cat.

Què és l'Índex ADEG i com s'interpreten els resultats?

Com es construeix?³

En segon lloc, s'ha pretès que la interpretació de l'indicador sigui unívoca. És a dir, s'han evitat els indicadors que puguin tenir valoracions neutres o dobles lectures. Per exemple, un territori que ofereix més oportunitats de treball a la seva població resident s'entén que ofereix un major nivell de cohesió i de benestar (menors nivells de mobilitat i majors oportunitats per a la conciliació laboral). Tanmateix, s'ha exclòs la taxa d'atur com a possible indicador que aproxima al mateix concepte perquè té múltiples lectures: una elevada taxa d'atur pot ser deguda a una baixa demanda del sistema productiu, a una elevada participació de la població en edat de treballar o bé a desequilibris entre l'oferta i demanda de qualificacions, entre d'altres.

Finalment, els indicadors són majoritàriament de caràcter anual per tal de dotar a l'índex del dinamisme que es pretén i, d'altra banda, fer un seguiment permanent dels avenços o retrocessos en els diferents àmbits analitzats. Dels vint-i-cinc indicadors que formen part de l'índex, dos s'actualitzen amb una periodicitat superior a l'any (la renda bruta familiar disponible (2002) i el nivell d'instrucció de la població (2001)).

Com s'han aproximat els diferents factors de competitivitat analitzats?

Factors de competitivitat	Indicador
Cohesió demogràfica i territorial	Llocs de treball sobre població 15-64 anys. 2006. Llocs de treball de serveis a les persones, recreatius i culturals per cada 1.000 habitants. 2006. Renda bruta familiar disponible per habitant. 2002. Llits hospitalaris per 100.000 habitants. 2005. Residus municipals en tones per km ² . 2004. Residus industrials en tones per km ² . 2004.
Qualificació de la mà d'obra	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 1.000 habitants. 2006. Percentatge població de 10 anys i més amb titulació superior. 2001.
Transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 1.000 habitants. 2006. Inversions del DPTOP acumulada en els últims anys per km ² . 1996-04.
Accés als mercats de clients i proveïdors · accés a la informació	Distància mitjana al mercat final català (km). 2006. Distància mínima als mercats estrangers (km). 2006. Distància en minuts a l'eix viari principal. 2006. Densitat (habitants/km ²). 2006. Percentatge de població en municipis de 5.000 o més hab. 2005.
Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en sectors de serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic per 1.000 habitants. 2006. Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 1.000 habitants. 2006. Índex de diversificació productiva. 2006.
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials per 1.000 habitants. 2006. Llocs de treball en serveis financers per 1.000 habitants. 2006.
Ambient i dinàmica de negocis	Participació en la creació d'ocupació. 2005-06. Participació en la creació d'empreses. 2005-06. Participació en l'augment de població. 2005-06.
Provisió de sòl	Capacitat per a nous usos del sòl. 2004. Percentatge de sòl urbanitzable. 2005.

Balanç positiu general en els factors de competitivitat malgrat s'enregistren certs retrocessos i s'apunta una possible desacceleració de l'economia, que retorna a ritmes de creixement del 3-4%.

Evolució dels factors de competitivitat a Catalunya i posició en el rànquing de les comarques

Catalunya enregistra avenços positius en l'àmbit de les infraestructures i serveis de transports i comunicacionsⁱ, en conseqüència, en l'accés als mercats per part de les comarques més allunyades d'aquests. El balanç també és força positiu pel que fa a la millora de la cohesió demogràfica i territorial. Contràriament, els retrocessos més significatius són:

- La desacceleració de la demanda de serveis produïda pel menor increment de la població, que ja es tradueix en un menor dinamisme de l'ocupació i de la iniciativa empresarial.
- S'observa un cert retrocés en el nombre de persones amb titulació superior. Caldrà estar atent a l'evolució d'aquest indicador en els propers anys.
- L'índex de diversificació de l'economia també enregistra un petit retrocés respecte al període anterior. És a dir, els recursos humans es concentren en un nombre menor de sectors.
- En aquest mateix àmbit, pel que fa a l'evolució dels sectors de més alt valor afegit, el comportament és, d'una banda, positiu pel que fa als serveis, mentre que l'ocupació en la indústria de mitjana-alta tecnologia perd pes relatiu en l'economia catalana.

Taula 1. Evolució dels indicadors de competitivitat a Catalunya. 2006ⁱⁱ

Factor	Indicador	2005	2006	Comportament
Cohesió demogràfica i territorial	• Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	64,1	66,1	Positiu
	• Llocs de treball de serveis a les persones, recreatius i culturals per cada 1.000 habitants.	34,0	35,4	Positiu
	• Renda bruta familiar disponible per habitant. 2003	12,8	13,3	Positiu
	• Llits hospitalaris per 100.000 habitants. 2005	471,7	475,6	Positiu
	• Residus municipals en tones per km ² . 2004	117,5	121,9	Negatiu
	• Residus industrials en tones per km ² . 2004	182,7	194,1	Negatiu
Qualificació de la mà d'obra	• Llocs de treball de l'ensenyament per cada 1.000 habitants.	15,5	15,9	Positiu
	• Percentatge de població de 16 anys i més amb titulació superior.	23,7	23,0	Negatiu
Transport i comunicacions	• Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 1.000 habitants.	25,4	25,7	Positiu
	• Inversions del DPTOP acumulada en els últims anys per km ² . 1996-04	176,4	217,8	Positiu
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	• Distància mitjana al mercat final català (km).	288,5	288,2	Positiu
	• Distància mínima als mercats estrangers (km).	231,0	159,0	Positiu
	• Distància en minuts a l'eix viari principal.	145,0	139,0	Positiu
	• Densitat (habitants/km ²).	217,9	222,2	Positiu
	• Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants. 2005	88,5	88,7	Positiu
Innovació, desenvolupament tecnològic	• Llocs de treball en sectors de serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic per 1.000 habitants.	8,9	9,5	Positiu
	• Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 1.000 habitants.	28,4	27,2	Negatiu
	• Índex de diversificació productiva.	17,2	16,7	Negatiu
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	• Llocs de treball en serveis empresarials per 1.000 habitants.	49,6	52,7	Positiu
	• Llocs de treball en serveis financers per 1.000 habitants.	11,6	11,5	Negatiu
Ambient i dinàmica de negocis	• Variació interanual de l'ocupació.	6,6	3,7	Negatiu
	• Variació interanual en número d'empreses.	4,1	2,9	Negatiu
	• Variació interanual en número d'habitants	2,7	2,0	Negatiu
Provisió de sòl	• Capacitat per a nous usos del sòl. 2004.	6,2	7,7	Positiu
	• Percentatge de sòl urbanitzable. 2005.	10,9	10,7	Negatiu

El rànquing 2006 de competitivitat comarcal comparatiu amb els tres exercicis precedents

La novetat principal de l'edició d'enguany del rànquing és la substitució en el lideratge del Vallès Occidental per la comarca del Barcelonès, que per primer cop assoleix la primera posició.

En la capçalera del rànquing també cal assenyalar l'avenç fins a la tercera posició de la comarca del Gironès i la progressiva consolidació de la comarca del Baix Camp com una de les comarques més competitives de Catalunya.

Hi ha també força moviment en la part mitjana-baixa i baixa del rànquing. Aquest fet s'explica per la major igualtat en les condicions de competitivitat en les comarques que formen aquest darrer grup. Un grup és el format pel Pla de l'Urgell, la Segarra, el Solsonès i el Ripollès i un altre el format per les comarques del Pallars Jussà, les Garrigues, la Ribera d'Ebre, i el Pallars Sobirà.

Al final de la classificació no hi ha canvis. L'Alta Ribagorça, la Terra Alta i el Priorat (en aquest ordre) es situen com les comarques que enregistren un menor equilibri en els factors de competitivitat que formen part de l'índex.

No obstant, això no implica que aquestes comarques no siguin competitives, sinó que les seves estratègies de desenvolupament han de pivotar al voltant dels factors on s'enregistren millors condicions i, d'una manera o una altra, les seves estra-

tègies s'han de fonamentar en les seves especificitats i no tant en un equilibri de factors. De fet, aquesta és la voluntat de l'Índex: ajudar a definir les estratègies territorials d'acord amb els factors clau de desenvolupament de cada territori. L'ordenació resultant no deixa de ser un exercici econòmic per tal d'aportar elements de debat i analitzar la realitat.

Taula 2. Índex ADEG 2003-2006

	2003	2004	2005	2006	Variació
Barcelonès	2	3	2	1	1
Vallès Occidental	1	1	1	2	-1
Gironès	4	4	6	3	3
Tarragonès	3	2	3	4	-1
Baix Llobregat	5	6	4	5	-1
Segrià	6	5	5	6	-1
Baix Camp	9	8	8	7	1
Vallès Oriental	7	7	7	8	-1
Bages	8	9	9	9	-
Alt Penedès	12	10	11	10	1
Maresme	11	12	10	11	-1
Alt Camp	15	13	13	12	1
Osona	10	11	12	13	-1
Anoia	14	15	15	14	1
Alt Empordà	13	14	14	15	-1
Selva	16	17	16	16	-
Pla de l'Estany	19	20	18	17	1
Urgell	21	18	19	18	1
Garraf	17	16	17	19	-2
Garrotxa	18	19	20	20	-
Baix Empordà	20	23	21	21	-
Baix Penedès	23	22	22	22	-
Baix Ebre	22	21	23	23	-
Pla d'Urgell	28	24	27	24	3
Cerdanya	26	28	25	25	-
Segarra	32	27	28	26	2
Solsonès	25	26	24	27	-3
Ripollès	24	25	26	28	-2
Noguera	31	29	29	29	-
Berguedà	27	33	30	30	-
Montsià	30	30	31	31	-
Conca de Barberà	33	32	32	32	-
Alt Urgell	29	31	33	33	-
Val d'Aran	34	34	34	34	-
Pallars Jussà	37	37	38	35	3
Ribera d'Ebre	36	39	37	36	1
Garrigues	35	35	35	37	-2
Pallars Sobirà	38	36	36	38	-2
Alta Ribagorça	39	38	39	39	-
Terra Alta	41	41	40	40	-
Priorat	40	40	41	41	-

El Vallès Occidental perd el lideratge de la comarca més competitiva de Catalunya a favor del Barcelonès.

El Gironès recupera la posició perduda el 2005 i passa a ser la tercera comarca més competitiva de Catalunya.

El Baix i l'Alt Camp, el Pla de l'Estany, la Segarra consoliden la seva dinàmica positiva de millora en els factors de competitivitat.

Contràriament, les comarques d'Osona i Ripollès enregistren una dinàmica negativa durant el període analitzat.

Les comarques més competitives en un entorn global són les properes a les capitals de província, on hi ha una concentració major de població, capital, serveis i infraestructures.

Hi ha un altre grup de comarques on les seves estratègies de desenvolupament tenen més sentit en un entorn més local d'especialització i de diferenciació econòmica.

Situació a les comarques del Penedès-Garraf

L'Alt Penedès es situa entre els 10 primers llocs

Els canvis principals en relació a l'índex general pel que fa a les comarques que conformen el Penedès-Garraf són, en primer lloc, l'avenç de l'Alt Penedès, que se situa en les posicions capdavanteres en el rànquing de comarques més competitives de Catalunya, per darrera del Bages i avança al Maresme respecte a la posició de l'edició anterior. En segon lloc, cal assenyalar la pèrdua de competitivitat relativa de la comarca del Garraf, on les comarques del Pla de l'Estany i l'Urgell avancen posicions. Aquest fet pot sorprendre els analistes que han anat seguint l'evolució dels *Informes de conjuntura econòmica*² que publica l'ADEG, on durant els diferents trimestres del 2006 s'han assolit creixements molt importants de l'economia del Garraf. No obstant això, aquesta és una de les bondats de l'Índex ADEG, que permet fer una valoració comparativa i relativa de la dinàmica de les diferents comarques, posant cadascuna d'elles en un context global, on una dinàmica positiva pot ser relativa si es compara amb la d'altres territoris amb un millor comportament.

¹ Les comarques s'han agrupat en quatre grups d'igual nombre de comarques (10 aprox.) segons la seva posició en el rànquing.

² Publicació que recull trimestralment l'evolució dels principals indicadors de la conjuntura econòmica de les tres comarques. Es pot consultar al web de l'ADEG www.adeg.cat.

La següent taula sintetitza la situació de cadascun dels factors de competitivitat analitzats de les comarques del Penedès-Garraf en relació a la posició relativa que ocupen¹. La interpretació d'aquesta taula ajuda a la definició de quines han de ser les estratègies territorials per tal de millorar i analitzar els factors on s'és poc competitiu (posició intermèdia-baixa) i a afrontar els principals reptes (últimes posicions).

	Alt Penedès	Baix Penedès	Garraf
Posicions avançades	<ul style="list-style-type: none"> ● Innovació, desenvolupament tecnològic (3) ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (6) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (10) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (9) ● Qualificació de la mà d'obra (7)
Posició intermèdia-alta	<ul style="list-style-type: none"> ● Transport i comunicacions (10) ● Provisió del sòl (11) ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (12) ● Qualificació de la mà d'obra (19) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambient i dinàmica de negocis (12) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambient i dinàmica de negocis (15) ● Transport i comunicacions (19)
Posició intermèdia-baixa	<ul style="list-style-type: none"> ● Ambient i dinàmica de negocis (20) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Transport i comunicacions (22) ● Provisió de sòl (22) ● Innovació, desenvolupament tecnològic (23) ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (27) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Innovació, desenvolupament tecnològic (24) ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (28) ● Provisió de sòl (27)
Últimes posicions	<ul style="list-style-type: none"> ● Cohesió demogràfica i territorial (34) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Qualificació de la mà d'obra (32) ● Cohesió demogràfica i territorial (40) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Cohesió demogràfica i territorial (41)

L'Alt Penedès millora els seus factors de competitivitat i es situa en el grup de les 10 comarques més competitives de Catalunya.

Contràriament, el Garraf perd dues posicions en el rànquing (passa de la posició 17 a la 19) a favor de les comarques del Pla de l'Estany i de l'Urgell, que avancen posicions.

El Baix Penedès manté la mateixa posició comarcal en el rànquing.

¹ El número indica la posició que ocupa la comarca en relació a les 41 comarques de Catalunya, per tant l'interval va d'1 a 41.

Empitjorament relatiu en els factors relacionats amb la cohesió demogràfica i territorial. Especialment pel que fa a les oportunitats laborals i al desenvolupament dels serveis a les persones.

La bona posició geoestratègica en relació als mercats, que és un dels factors clau de la competitivitat del Penedès-Garraf, pateix un retrocés durant el 2006.

L'edició d'enguany de l'Índex mostra com hi ha hagut un empitjorament en un dels factors on les tres comarques enregistren pitjors resultats: és en relació a la **cohesió demogràfica i territorial**.

Aquest factor recull un ventall molt ampli d'aspectes, com els llocs de treball que ofereix la comarca als seus residents, el grau de desenvolupament dels serveis a les persones, els nivells de renda, l'oferta de serveis sanitaris i, altres mediambientals, com la quantitat relativa de residus que es generen de l'activitat residencial i productiva.

El motiu pel qual les comarques del Penedès-Garraf han enregistrat un comportament negatiu són ben diferents. L'únic comú denominador a totes tres ha estat l'increment de la quantitat relativa de residus, que en part s'explica per l'augment de l'activitat residencial i econòmica a totes tres comarques enregistrat durant el 2006.

A l'Alt Penedès s'ha enregistrat una millora en l'oferta de llits hospitalaris i del serveis a les persones. No obstant això, empitjoren lleugerament les possibilitats de trobar feina a la comarca. Al Baix Penedès també millora l'oferta de llits hospitalaris però hi ha un retrocés en l'oferta de serveis a les persones. Contràriament, al Garraf l'empitjorament ha estat en l'oferta de llits hospitalaris i la millora en l'oferta de serveis a les persones. Tot i això, el fet que s'hagin enregistrat pitjors posicions en aquests indicadors no s'explica tant pel balanç positiu o negatiu en termes absoluts sinó pel millor comportament en aquests indicadors a la resta de comarques catalanes.

Pel que fa al segon factor, la **qualificació de la mà d'obra**, les tres comarques analitzades registren situacions molt diferents. El Garraf és una de les comarques catalanes amb una proporció més elevada de població amb titulació superior (ocupa la setena posició) i l'oferta de serveis educatius-formatius també està força desenvolupada. En canvi, a l'Alt i el Baix Penedès la situació no és tan positiva, ja que ocupen la posició 19 i 33 respectivament en aquest factor. En el cas de l'Alt Penedès, sobretot a causa del baix desenvolupament de l'oferta formativa i en el Baix Penedès per la combinació d'una baixa proporció de població amb titulació superior i un baix nivell de desenvolupament de l'oferta formativa. L'evolució dels indicadors durant el 2006 és positiva, tot i que insuficient per fer notar un canvi en la millora de la competitivitat de les tres comarques.

En relació al desenvolupament dels serveis i **infraestructures de transport i comunicacions**, la comarca que enregistra una posició més competitiva és l'Alt Penedès (ocupa la desena posició). Aquesta posició s'explica per l'elevat grau de desenvolupament dels serveis de transport i comunicacions a la comarca i, en menor grau, per la inversió acumulada en infraestructures en els darrers anys. El Garraf i el Baix Penedès ocupen posicions més discretes en aquest factor (la 19 i 22 respectivament). Durant el 2006 s'enregistren millores absolutes en tots els indicadors d'aquest factor a les tres comarques. No obstant això, el Baix Penedès, perd posicions en termes relatius.

La **posició geoestratègica en relació als mercats** és el factor de competitivitat on les tres comarques del Penedès-Garraf estan més ben posicionades. El Garraf continua sent la més ben posicionada de les tres en aquest factor, ocupant la novena posició en el rànquing, seguida pel Baix Penedès en la desena posició i en la dotzena l'Alt Penedès. L'elevada dispersió de la població en el Baix i l'Alt Penedès és el motiu principal que les situa per darrera del Garraf. Durant el 2006, augmenta lleugerament la distància de les tres comarques al mercat català, a causa dels canvis en la distribució de la població a Catalunya. També empitjora la situació dels mercats interns a les comarques de l'Alt Penedès i el Garraf a causa d'una major dispersió de la població (en municipis més petits). Aquest mal comportament en els indicadors ha comportat una pèrdua de competitivitat en aquest factor i totes tres comarques perden posicions en un dels factors clau de la seva competitivitat.

La millor situació en els factors de competitivitat és la que té l'Alt Penedès pel que fa a **la innovació i el desenvolupament tecnològic**. La comarca és una de les més competitives de Catalunya i ocupa la tercera posició en aquest factor. En aquest sentit, l'Alt

Penedès enregistra una de les economies comarcals més diversificades (ocupa la segona posició). En segon lloc, hi ha un bon desenvolupament de les indústries de mitjana-alta tecnologia (setena posició) i, finalment, amb menor grau, hi ha un relatiu desenvolupament dels serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic (quinzena posició). En canvi, al Baix Penedès i al Garraf, la situació és ben diferent. En general, la diversificació econòmica és menor i la indústria de mitjana-alta tecnologia està poc desenvolupada. No obstant això, al Baix Penedès s'enregistra un grau de desenvolupament dels serveis tecnològics i d'innovació força importants (sisena posició). Pel que fa a l'evolució dels indicadors, hi ha hagut una millora en el desenvolupament dels serveis d'innovació i, contràriament, un comportament negatiu en la indústria de mitjana-alta tecnologia.

Un altre cop l'Alt Penedès enregistra una bona posició pel que fa als factors relacionats amb la **disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures**. En aquest sentit, la comarca ocupa la sisena posició. El grau de desenvolupament dels serveis financers i empresarials són dels més elevats de Catalunya. En el capítol de serveis financers ocupa la segona posició i la dotzena pel que fa a serveis empresarials. La situació és molt diferent a les comarques del Garraf i Baix Penedès on aquests indicadors, sobretot els serveis financers, ocupen situacions molt més baixes. Cal senyalar que aquests serveis són bàsics pel bon desenvolupament de les iniciatives empresarials i l'atracció d'inversions. Els indicadors enregistren millores, excepte al Garraf, durant el 2006 que han comportat una millora de posicions a l'Alt i Baix Penedès. En canvi, el Garraf ha perdut tres posicions en aquest factor.

La taula següent mostra la posició relativa en cada factor analitzat per a cada comarca:

Taula 3. Posició en cadascun dels factors de competitivitat¹. 2005-06

Factor de competitivitat	Alt Penedès		Baix Penedès		Garraf	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Cohesió demogràfica i territorial	33	34	38	40	40	41
Qualificació de la mà d'obra	19	19	33	32	7	7
Transport i comunicacions	11	10	20	22	19	19
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	11	12	9	10	7	9
Innovació, desenvolupament tecnològic	3	3	23	23	24	24
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	8	6	28	27	25	28
Ambient i dinàmica de negocis	17	20	13	12	15	15
Provisió de sòl	14	11	22	22	25	27

Les tres comarques enregistren un comportament similar relacionat amb **l'ambient i la dinàmica de negocis**. El Baix Penedès és la comarca que ocupa una millor posició (la dotzena en el rànquing comarcal català), seguida del Garraf (15) i l'Alt Penedès (20). En general, la participació en l'increment de la població ha estat major que l'edició anterior, però aquest fet no ha comportat una participació equivalent en la creació d'ocupació i s'ha enregistrat una menor participació de la iniciativa emprenedora. La comarca que ha perdut més posicions en aquest àmbit ha estat l'Alt Penedès. En canvi, el Baix Penedès puja una posició. Finalment, pel que fa al factor relacionat amb la **provisió de sòl**, l'Alt Penedès ocupa una posició força competitiva (l'onzena del rànquing), mentre que el Garraf i el Baix Penedès, amb situacions molt més restrictives en aquest factor, ocupen posicions menys competitives (27 i 22 respectivament). En el decurs de 2006, l'Alt Penedès millora la seva capacitat per transformar sòl i també de provisió de sòl urbanitzable. En canvi, al Garraf i al Baix Penedès es donen dinàmiques contràries.

¹ En verd els factors situats en les primeres deu posicions i en blanc els situats en les deu últimes.

L'Alt Penedès és la tercera comarca més competitiva de Catalunya quant a innovació i desenvolupament tecnològic.

També se situa com una de les comarques amb major disponibilitat de pols de desenvolupament.

Taula 4. Posició en cadascun dels indicadors de competitivitat. 2006

Factor	Indicadors	Alt Pdès.	Baix Pdès.	Garraf
Cohesió demogràfica i territorial	Llocs de treball sobre població 15-64 anys. 2006.	12	37	38
	Llocs de treball de serveis a les persones, recreatius i culturals per cada 1.000 habitants. 2006.	27	35	29
	Renda bruta familiar disponible per habitant. 2002.	38	26	34
	Llits hospitalaris per 100.000 habitants. 2005.	15	28	21
	Residus municipals en tones per km ² . 2004.	29	36	38
	Residus industrials en tones per km ² . 2004.	34	30	32
Qualificació de la mà d'obra	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 1.000 habitants. 2006.	18	26	15
	Percentatge població de 10 anys i més amb titulació superior. 2001.	22	32	3
Transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 1.000 habitants. 2006.	12	29	33
	Inversions del DPTOP acumulada en els últims 10 anys per km ² . 1996-04.	15	12	5
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mitjana al mercat final català (km). 2006.	6	11	8
	Distància mínima als mercats estrangers (km). 2006.	21	12	24
	Distància en minuts a l'eix viari principal. 2006.	1	1	1
	Densitat (habitants/km ²). 2006.	12	8	5
	Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants. 2005.	20	17	4
Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en sectors de serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic per 1.000 habitants. 2006.	15	6	21
	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 1.000 habitants. 2006.	7	29	20
	Índex de diversificació productiva. 2006.	2	30	27
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials per 1.000 habitants. 2006.	12	23	20
	Llocs de treball en serveis financers per 1.000 habitants. 2006.	2	29	33
Ambient i dinàmica de negocis	Participació en la creació d'ocupació. 2005-06.	20	15	16
	Participació en la creació d'empreses. 2005-06.	20	14	18
	Participació en l'augment població. 2005-06.	18	8	11
Provisió de sòl	Capacitat per a nous usos del sòl. 2004.	13	28	34
	Percentatge de sòl urbanitzable. 2005.	18	12	13

L'Alt Penedès

Basant-se en la situació de cadascun dels indicadors que recull l'Índex ADEG es desprèn la següent diagnosi per a millorar la competitivitat de l'Alt Penedès:

Principals reptes:

- Millorar els nivells de renda
- Vetllar per un major equilibri entre l'activitat productiva, la residencial i la sostenibilitat mediambiental
- Millorar l'oferta actual de serveis a les persones

Temes per a reforçar

- La qualificació de la població
- L'esperit emprenedor i la iniciativa empresarial

Punts forts / oportunitats

- La proximitat al mercat català
- L'elevada diversificació productiva
- L'important presència d'indústria de mitjana-alta tecnologia
- L'elevat desenvolupament dels serveis financers

El Baix Penedès

Principals reptes

- Millorar les oportunitats laborals a la comarca
- Potenciar l'actual oferta de serveis a les persones
- Trobar un major equilibri entre l'activitat residencial i la sostenibilitat mediambiental
- Millorar la qualificació de la població i l'oferta de serveis de formació
- Aconseguir un major grau de diversificació de l'economia
- Millorar l'actual oferta de serveis financers

Temes per a reforçar

- Els nivells de renda
- La indústria de mitjana-alta tecnologia

Punts forts / oportunitats

- L'important participació en el creixement de l'economia catalana
- La proximitat al mercat català

El Garraf

Principals reptes

- Millorar les oportunitats laborals a la comarca i els nivells de renda
- Trobar un major equilibri entre l'activitat productiva, la residencial i la sostenibilitat mediambiental. Alhora, incrementar l'oferta de sòl disponible
- Potenciar l'actual oferta de serveis financers i els serveis de transport

Temes per a reforçar

- La diversificació productiva, la innovació i les indústries de mitjana-alta tecnologia
- Els serveis dirigits a les persones

Punts forts / oportunitats

- L'elevada qualificació de la població
- La proximitat al mercat català

Taula 5. Evolució dels indicadors de competitivitat. 2005-06¹

Factors de competitivitat	Indicadors	Alt Penedès			Baix Penedès			Garraf		
		2005	2006	Var.	2005	2006	Var.	2005	2006	Var.
Cohesió demogràfica i territorial	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	62,4	61,8	P	44,4	44,4		41,6	41,7	M
	Llocs de treball de serveis a les persones, recreatius i culturals per cada 1.000 habitants.	20,8	21,0	M	12,6	11,9	P	20,3	20,6	M
	Renda bruta familiar disponible per habitant. 2002	11,0	11,0		11,7	11,7		11,2	11,2	
	Liuts hospitalaris per 100.000 habitants. 2005	400,3	459,3	M	103,2	220,1	M	354,3	343,2	P
	Residus municipals en tones per km ² . 2004	86,9	89,4	P	205,4	219,3	P	446,9	481,6	M
	Residus industrials en tones per km ² . 2004	292,8	331,6	P	170,9	213,0	P	208,9	254,5	M
Qualificació de la mà d'obra	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 1.000 habitants.	8,7	9,0	M	7,0	7,2	M	9,4	9,5	M
	Percentatge població de 10 anys i més amb titulació superior. 2001	4,4	4,4		3,8	3,8		7,2	7,2	
Transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 1.000 habitants.	20,6	21,5	M	12,8	12,8	M	10,1	10,8	M
	Inversions del DPTOP acumulada en els últims anys per km ² . 1996-04.	135,41	199,7	M	167,18	239,64	M	434,98	449,64	M
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mitjana al mercat final català (km)	70,7	70,8	P	83,2	83,3	P	75,6	75,7	P
	Distància mínima als mercats estrangers (km)	41,0	41,0		25,0	25,0		44,0	44,0	
	Distància en minuts a l'eix viari principal	0,0	0,0		0,0	0,0		0,0	0,0	
	Densitat (habitants/km ²).	157,6	163,3	M	270,0	289,5	M	690,4	718,5	M
	Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants. 2005	63,2	63,0	P	72,6	72,7	M	96,1	95,9	P
Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en sectors de serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic per 1.000 habitants	2,4	2,5	M	7,0	7,3	M	1,8	2,1	M
	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 1.000 habitants	36,7	34,7	P	9,8	9,4	P	17,5	16,2	P
	Índex de diversificació productiva	18,5	18,5		9,9	10,0	M	11,5	11,4	P
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials per 1.000 habitants	23,3	24,4	M	20,1	21,6	M	22,1	21,9	P
	Llocs de treball en serveis financers per 1.000 habitants	23,8	23,9	M	1,4	1,6	M	1,4	1,4	
Ambient i dinàmica de negocis	Participació en la creació d'ocupació	0,9	0,9		1,2	1,5	M	1,1	1,3	M
	Participació en la creació d'empreses	1,5	1,4	P	2,4	2,5	M	2,2	1,8	P
	Participació en l'augment població	2,2	2,4	M	3,5	4,2	M	3,1	3,7	M
Provisió de sòl	Capacitat per a nous usos del sòl. 2004	3,1	3,6	M	1,5	1,1	P	0,6	0,3	P
	Percentatge de sòl urbanitzable. 2005	2,2	2,3	M	3,5	3,5		3,1	3,1	

¹ «M» indica una millora en l'indicador i «P» un empitjorament.

Dinàmica a l'Alt Penedès

L'Alt Penedès avança una posició en el rànquing general de competitivitat de les comarques catalanes fins a la desena posició. Aquest canvi s'explica per una millora en factors com l'oferta de serveis de transports i comunicacions, la millora en els serveis que són bàsics per a atreure inversions i iniciatives empresarials i, finalment, per la millora en la provisió de sòl.

En canvi, els retrocessos venen del menor dinamisme que s'observa en l'economia alt penedesenca, l'augment de la distància als mercats i l'empitjorament en els factors relacionats amb la cohesió demogràfica i territorial i, especialment, amb les oportunitats laborals i el desenvolupament dels serveis a les persones.

Dinàmica al Baix Penedès

El Baix Penedès ha mantingut la posició 22 en el rànquing per quart any consecutiu. No obstant això, durant el 2006 s'han produït avenços importants en l'oferta de serveis educatius, dels pols de desenvolupament i en l'ambient i dinàmica de negocis.

En canvi, hi ha hagut retrocessos importants pel que fa a la generació d'oportunitats laborals, el menor desenvolupament relatiu dels serveis a les persones, l'evolució negativa dels serveis de transport i comunicacions i, finalment, l'empitjorament de l'accés als mercats.

Dinàmica al Garraf

El Garraf perd dues posicions en el rànquing i passa de la posició 17 a la 19. L'empitjorament en la situació dels factors relacionats amb la provisió de sòl, la disponibilitat de pols de desenvolupament, l'accés als mercats i la cohesió demogràfica i territorial són, en aquest ordre, els determinants d'aquest retrocés en l'índex.

No obstant això, aquest empitjorament no s'explica tant per un comportament negatiu dels indicadors analitzats, sinó d'una pèrdua competitiva a causa d'un millor comportament d'aquests a les comarques que es troben en un nivell similar de competitivitat.

Síntesi de la situació al Penedès-Garraf

Enguany l'índex mostra dinàmiques ben diferenciades per les tres comarques que conformen el Penedès-Garraf. D'una banda, s'ha vist com l'Alt Penedès millora la seva posició relativa en el rànquing, mentre el Garraf en perd dues i el Baix Penedès és manté invariable per quart any consecutiu. No obstant això, s'observen dinàmiques positives pel que fa als indicadors de qualificació de la mà d'obra i els relacionats amb els transports i les comunicacions. També es podria fer un balanç positiu pel que fa a la millora en la disponibilitat de pols de desenvolupament.

En canvi, el balanç seria negatiu pel que fa als indicadors relacionats amb l'accés als mercats i la cohesió demogràfica i territorial (factor on s'enregistren els pitjors resultats i la dinàmica és negativa). En aquest sentit, des dels diferents agents socials cal anar incidint en la importància d'anar generant estratègies per tal d'equilibrar millor l'activitat residencial i la productiva i incrementar els nivells de renda de les famílies (especialment al Garraf i al Baix Penedès). En aquest darrer cas, per a millorar els nivells de renda potser caldria replantejar el model econòmic: especialització en sectors amb una elevada estacionalitat i molt dependents del cicle econòmic (la construcció, el comerç i el turisme). També cal millorar l'oferta de serveis a les persones. Tots aquests esdevenen elements clau de la millora de la cohesió demogràfica i territorial d'aquestes tres comarques i els reptes més importants per a resoldre en el futur per tal de millorar la seva competitivitat.

Notes metodològiques

Llocs de treball sobre població 15-64 anys

■ Proporció de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms sobre la població en edat de treballar (15-64 anys).

Llocs de treball de serveis a les persones, recreatius i culturals per cada 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 85 i 92: Activitats sanitàries, Activitats de serveis socials, Activitats recreatives, culturals i esportives.

Llocs de treball de l'ensenyament per cada 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 80. Ensenyament primari, Ensenyament secundari, Ensenyament superior, Formació permanent i altres activitats d'ensenyament.

Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 60-64. Transport terrestre; transport per canonades, Transport marítim, de cabotatge i per vies de navegació interiors, Transport aeri i espacial, Manipulació i dipòsit de mercaderies, Altres activitats afins al transport, Correus i telecomunicacions.

Distància mitjana al mercat final català (km)

■ El càlcul es correspon amb la mitjana ponderada de les distàncies entre capitals de comarca i la població de cada comarca. La seva interpretació correspon a la distància mitjana que hauria de recórrer una empresa localitzada en una determinada comarca per abastar el mercat català.

Distància mínima als mercats estrangers (km)

■ És la mínima distància des de les capitals de comarca als aeroports i ports de Catalunya: com a centres de distribució internacionals de mercaderies i serveis. S'han considerat els ports de Tarragona i Barcelona i els aeroports de Reus, Girona-Costa Brava i El Prat de Llobregat.

Distància en minuts a l'eix viari principal

■ És la mínima distància en minuts des de la capital de comarca als principals eixos viaris de Catalunya: autopistes i autovies.

Densitat (habitants/km²)

■ Nombre d'habitants per km².

Llocs de treball en sectors de serveis d'innovació i desenvolupament tecnològic per 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 64, 72-73. Correus i telecomunicacions, Recerca i desenvolupament, Activitats informàtiques.

Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 24, 29-35. Fabricació de maquinària i materials elèctrics, Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs, Fabricació de màquines d'oficina i equips informàtics, Fabricació d'equips i instruments medicoquirúrgics, de precisió, òptica i rellotgeria, Fabricació d'altres materials de transport.

Índex de diversificació productiva

■ Els índexs de diversificació productiva indiquen en quina mesura la producció d'una zona geogràfica està diversificada en nombrosos sectors. Per avaluar aquesta diversificació un dels indicadors agregats que es pot utilitzar és l'invers de l'índex de Herfindahl. Aquest índex és la suma dels quadrats de les quotes de participació de cada sector en el total de l'economia d'una àrea: quan l'índex és 1 vol dir que el total de la producció es dona en un sol sector, i quan tendeix a zero vol dir que la producció està més diversificada. L'invers de l'índex de Herfindahl dona el nombre de sectors representatius presents en una àrea. Com més sectors representatius hi hagi més diversificada està l'economia.

Llocs de treball en serveis empresarials per 1.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 71-74. Activitats jurídiques, de comptabilitat, tenidoria de llibres, auditoria, assessoria fiscal, estudis de mercat i enquestes d'opinió pública; consulta i assessorament sobre direcció i gestió empresarial, gestió de societats de carta. Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria, i altres activitats relacionades amb l'assessorament tècnic. Assaigs i anàlisis tècnics. Publicitat. Serveis d'investigació i de seguretat. Activitats industrials de neteja. Activitats empresarials diverses. Lloguer de maquinària i equips sense operari.

Llocs de treball en serveis financers per 1.000 habitants	■ Nombre de treballadors afiliats a la Seguretat Social règim general i treballadors autònoms per 1.000 habitants. Inclou: CCAE-93 65-67. Mediació financera, llevat d'assegurances i plans de pensions, Assegurances i plans de pensions, llevat de la seguretat social obligatòria, Activitats auxiliars de la mediació financera.
Participació en la creació d'ocupació	■ Percentatge comarcal en relació amb la variació interanual de l'ocupació a Catalunya.
Participació en la creació d'empreses	■ Percentatge comarcal en relació amb la variació interanual d'empreses a Catalunya.
Participació en l'augment de població	■ Percentatge comarcal en relació amb la variació interanual de la població a Catalunya.
Capacitat per a nous usos del sòl	<p>■ S'ha calculat la capacitat per a nous usos del sòl com el percentatge sobre la superfície total que representa el mínim entre la superfície de conreu de secà més l'urbanitzable i la superfície amb pendent inferior al 20%.</p> <p>La superfície de conreu de secà s'ha considerat la més adequada en temes de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental per a satisfer noves necessitats. Aquest indicador es vol aproximar a la disponibilitat de sòl potencial d'un territori.</p> <p>El sòl es classifica en a) urbanitzada i altres (sòl urbà, urbanitzable i infraestructures), b) superfície forestal, c) sense vegetació i d) conreus. També es classifica segons el pendent.</p>
Percentatge de sòl urbanitzable	■ El sòl urbanitzable és el que figura com a tal en els planejaments territorials dels municipis. És una figura jurídica que ordena la disponibilitat immediata de sòl.

ⁱ L'arribada de l'alta velocitat a la ciutat de Lleida significa una millora molt significativa a l'accés als pols de distribució de serveis per a les comarques de Lleida. El Segrià, l'Alta Ribagorça, la Noguera, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, la Val d'Aran i el Pla d'Urgell són les comarques que escurcen més les distàncies a aquests mercats. També guanyen la Segarra, les Garrigues, l'Alt Urgell i l'Urgell, però amb menor grau. De fet, el primer grup de comarques patien l'aïllament més important quant a l'accés a aquestes infraestructures.

ⁱⁱ Notes: Donat que alguns dels indicadors tenen l'objectiu d'analitzar la situació de les comarques i la seva comparació i no el d'avaluar la situació per Catalunya, s'han hagut d'adaptar per tal de fer aquest exercici d'anàlisi global de la competitivitat catalana.

En primer lloc, per avaluar si la situació catalana millora o no quant a l'accés als mercats, s'ha analitzat l'evolució de les distàncies màximes, per tal de veure si s'han reduït o no durant el període. És a dir, veure si s'han reduït les distàncies de les comarques catalanes més allunyades dels mercats. En la provisió de sòl s'ha emprat el mateix procediment i s'analitzen l'evolució en els valors màxims en la provisió i disponibilitat de sòl.

També s'han utilitzat altres fonts que estan més actualitzades a àmbit de Catalunya. És el cas de la Renda bruta familiar disponible que a nivell comarcal l'última referència és de 2002 i també del percentatge de població amb titulació superior, on l'Enquesta de Població Activa per Catalunya (IV trimestre) permet fer estimacions més actualitzades de la situació catalana i que a nivell comarcal només es disposa de les actualitzacions censals cada 5-10 anys. Cal senyalar que en l'anàlisi per Catalunya l'indicador es circumscriu a la població de 16 i més anys i no als de 10 i més anys que s'utilitza en els comarcals (més adequat per analitzar el nivell d'instrucció de la població en edat de treballar).

Per acabar, en els indicadors d'ambient i dinàmica de negocis s'han analitzat les variacions i no la participació de cada comarca en la creació d'ocupació, empreses i població que ens permet comparar comarques. Així s'obté quina és l'evolució en els ritmes de variació d'aquestes magnituds pel conjunt de Catalunya com a indicadors d'evolució de la demanda de serveis i de la dinàmica econòmica.

Activa Prospect, SL (Research & Solutions)

Centre d'Empreses de Noves Tecnologies · Parc Tecnològic del Vallès

08290 Cerdanyola del Vallès · Barcelona · Tel. 93 582 01 77 · Fax 93 591 28 21

